„Ukraińskyj, Hołos“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem

Ч. 10 (586) | Неділя, дня 15. березня 1931. | Рік XIII.

# УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

12
Przemyśl
Вельм. О. А. Зубрицький
Ул. Гацького
Гр.-Кат. Капітула

## ціоналістичної думки

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол., піврічно, 3 зол., чвертьрічно. Для Чехії на рік — 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч., 1/4 — 20 к. ч. Для Франції—60 ф. річно, 1/2 — 35 ф., 1/4 — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголош. по 0.15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожчі, на першій стороні 300% дорожчі.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

## ДЕМОН ЗЛОБИ.

Ненаситний більшовицький молох пожер недавньо між многими дві нові жертви білоруського народу: професор Всеволод Ігнатовскі, бувший президент Білоруської Академії Наук і Янко Купала, найбільший співець Білоруси, покінчили самогубством на знак протесту проти морального терору, який вбиває душу й тіло.

— На свіжі могили кладемо з поклоном жалібний квіт глибокого співчуття.

Тринацять літ історії більшовизму — це торор і кров. Все знищено, щоби зродився ще грізніший молох нищення. Так мусіло бути, бо більшовизм є запереченням пориву духа вгору, а його розвиток веде в усіх напрямах до занику творчих моральних сил людини. Не може творити вартостей мозок, пережертий злобою і пересичений жадобою кровопролиття. Всі думки його — **злочин,** всі почування — **святотатцтво** всі діла — **сатанічна роскіш нищення.**

В більшовизмі прийшов на світ із безодні страхіть російської історії апокаліптичний звір, — готовий все пожерти і сам сконати. Появу його на шляху історії передбачив ґеніяльний Достоєвський. Він виразно зарисував риси його злочинного обличча однак у них ще забогато лагідности. Іван Грозний, Петро I — ці повнокровні виразники московського духа самодержавя, опертого на **силі злоби й безсиллі страху,** — блíднуть перед сучасним більшовизмом. Криваві дії більшовицької революції, що вдовж і вшир лютує на величезних просторах давньої імперії, немов змушують до висновку, що вся минувшість цієї землі існувала на те, щоби нині всеціло висловитись в червоному пожарищі.

Однак більшовизм не є тільки посиленим повторенням духа московської історії.

Петро I. прорубував вікно в Европу, щоби взяти й засвоїти для своєї країни здобутки західньої цивілізації: науку, техніку, адміністраційний досвід, методи державно-суспільної праці. Цей ґеніяльний азіят зрозумів вагу цих первнів для орґанізації держави; звідси невсипучість і впертість його праці біля перещіплення їх на московський ґрунт. Страшний опір цього ґрунту ламав Петро жорстоко залізною волею свойого характеру і в цій нещадній його жорстокости виявився рідній йому дух попередніх московських самодержців. Ділом Петрових рук був видвиг Москви на шлях европейської історії, власне вже у формі російської імперії.

Прорубаним в Европу вікном вливалася в Росію після Петра щораз сильніша струя західньої думки. З усіх перехресних впливів европейського, духа на протязі двох століть звязку з Росією, Европа остаточно вгризлася в московський орґанізм своєю, найменш европейською в розумінні духової суцільности, світоглядовою формою: **теорією Маркса,** найбільш злобним і механістичним з усіх зразків европейського революціонізму. Побіда Маркса — не в капіталістичній західній Европі, яку і тільки яку він мав на увазі в своїй теорії соціяльної революції, але у відсталому промислово, рільничому Сході Европи — не була вислідом якогось активного наступу Европи на Росію, але конечністю місцевих історичних та психольоґічних умов. Тимразом взято з Европи світогляд, який річево найменш відповідав місцевому станові суспільно-господарського розвитку, затеж психічно найбільш підходив до духовости тих революційних чинників, що найсильніше висловляли основні риси московського духа: скрайність і жорстокість. І подібно, як колись Петро насаджував чужі форми життя та безолядно нищив місцевий старий побут, так і тепер насаджує більшовизм, тільки основніше й більш систематично, чужу доктрину, згідно з вимогами якої ломить і руйнує цілий життєвий устрій. У звязку з цим цілком зрозумілий є факт, що велика російська революція заглушила всі, сказатиб, домашні проєкти розвязки соціяльного питання, між якими „народництво“ мало найбільш національний характер, бо в основу брало засаду „общинности“. Це щераз підтверджує, що всі переворотн в московській історії йшли згори під гаслом зізовні перебраних ідей і тому натрапляли на опір домашнього середовища, який вони нищили зі своєрідньою жорстокістю московського духа.

Капіталістисний світ не веде з більшовизмом прямої боротьби, бо він хоче з ним перш усього **торгувати.** Зате більшовики виявились щирішими: вдодаток до розкладової пропаґанди ідей комунізму вони в сучасну хвилю практично заатакували світові ринки господарським „домпінґом“. Вони це можуть, бо мають все на увазі не торг, але світову революцію, для чого використовують кожну нагоду, вживають всіх засобів і не рахуються з нівкими наслідками. Европа весь час бороniться на всіх відтинках і розгалуженнях явного й підпільного фронту. Свою головну увагу вона зосереджує покищо на площину політично-господарську, але де далі щораз яскравіше виринають тут і там діткнені заразком більшовизму інші ділянки життя: релігійного, культурного, взагалі духового. Зясовується все ясніше загальний образ цілої істоти більшовизму, яктеж пересвідчення, що всюди він може найти деякі дані, щоби вкорінитися. Залежно від цього зміняється погляд на засоби оборони. Чекати на упадок більшовизму, який заломиться сам у собі, внутрішньо, вже не вистарчає. Для цього требаб мати спокійні нерви, на що не дозволяє дух злоби, який не спить, але жадібно гасає по цілому світу, викликаючи на поверхню життя інстинкти ненависти й нищення. Супроти цього важнішими за сам упадок більшовизму як влади стають в очах Европи його **наслідки і страх перед духовою руїною.** Стрілка уваги помітно пересувається з назверхнього поля політики й господарства в глиб та вказує, що джерело, сам корінь життя підточує зараза. Устійнюється думка, що переважні сили оборони треба перекинути на духовий фронт, щоби захистити перед розкладом основи життя. Хто цього ще дотепер не зробив, того можуть заскочити випадки непідготованим.

Більшовизм має всі володарські особливости московського самодержавя в найвищій мірі, як це видко з його енерґії, неслабнучої жорстокости та імперіялістичного розмаху, поширеного через гасло соціяльної революції на цілий світ. Його найсильнішим союзником є найнищі інстинкти людини, що їх він намагається вповні визволити, розсаджуючи для цього всі рямки традиції, моралі, релігії та нищучи всі ті духові вартости, що якнебудь гальмують його діло. Не **гнів,** але злоба була і є верховним афектом психольоґії більшовизму, тому його світогляд найменше орґанічний з усіх відомих типів великої революції. Бо злоба — почування холодне, яке кормиться їдкими соками мозку, а не душі. І якщо вона висунеться на рішаюче місце, тоді твір її мусить бути — розкладом, людина — бестією, світ — механічним процесом матеріяльного буття, а історія — ареною взаїмного морду.

Над світом більшовизму нема ні сонця ні творчої радости життя ні зоряних просторів ідеї для лету духа. В боротьбі із тим світом холодної темряви, над якою царить демон злоби, безсильні самі принципи, засоби й методи. **Тут треба живої людини з ідеєю в голові, вогнем у грудях, мечем у руці.**

**Прихід її підготовляє більшовизм — демон злоби.**

## „Безбожники“.

БЕРЛІН, 27. лютого 1931.

Почалося з того, що в минулому році стали появлятися на стінах берлінських церков богохульні написі і що там і сям понищено хрести і зорудувано інші релігійні символи. Статочне громадянство насторожилося на таке здичіння, нечуване до цього часу в культурній німецькій країні. Аж бач: відкрило його джерела. Річ у тому, що Москва затіяла нову „ударну кампанію“ по „буржуазній Европі“ на „новому фронті“, на полі релігійного життя европейських країн. Відкрито це наче нечуване яке диво — так, немов до того часу не відвідували СССР. „для студій“ сотки німецьких політиків і вчених і не написали про свої враження сотки книжок і тисячі статей і наче не було досі кому відкрити очі на далекосяглість подій в Большевії для всього „культурного світу“. — Отже „відкрито“, що існує в Москві така собі „Інтернаціоналя безбожників“ і що берлінські „безбожні“ псоти відбулися в повній згоді з „пятирічкою“, видуманою для „буржуазного закордону“ таким собі „товаришем“ Лукашевичем, який є секретарем „Союзу безбожників“ у Москві. „Відкрито“ далі, що Німеччину засипано публікаціями в німецькій мові, виданими і „Центральним Народнім Видавництвом“ у Москві і — на славу і честь України — „Німецькою Секцією Всеукраїнської Ради Союзу активних безбожників“, — такими публікаціями як ось наприклад: „Як боги родяться, живуть і вмірають“, або „Нумо до боротьби з релігією!“ Ба, „відкрито“, що всі оті публікації не будь які собі звичайні „вільнодумні“ й „наукові“ писульки, якими досі ширився серед напівінтеліґентної маси атеїзм, тільки, що це цілі компендії найнікчемніших вуличних богохульств, з такими, наприклад, арґументами: „який це всемогучий Бог, що ми йому так хулимо, а він нас громом не бє?“ „Відкрито“ далі, що майже щотижня відбуваються в Берліні „вечері безбожників“; — у першій половині вечера відчити, а в другій маскаради, на яких „безбожники“, перебрані за священиків правлять „безбожні літургії“, зложені зі сороміцько-богохульних насміхів і пісень. Ну й „відкрито“, що на чотири міліони берлінського населення від 1918. р. до сьогодні заявило безконфесійність рівно пів міліона осіб, що в 1929 р. число нових безконфесійних було шість разів більше, ніж у році 1924., що комуністи викликують оцей рух головним чином серед безробітніх, вказуючи на високі церковні податки, і що особливо живу „безбожну“ пропаґанду они розвинули серед дітей та підростків.

Правда, атеїзм у Німеччині не новина. Від десятків літ існує тут „Німецький Союз Вільнодумців“, який сьогодні начисляє 600.000 членів і який „науковою“ пропаґандою атеїзму вже раньше займався. До того „Союзу“ належали до 1929. року теж і комуністи. Але новиною є, що появився орієнтальний фанатизм, **наскрізь чужий окцідентальному духові.** Тутешні комуністи ширять тепер свою „безбожність“ — зі сліпою, орієнтальною, фанатичною заїлістю. Комуністичні „безбожники“ завзялися були захопити „Союз Вільнодумців“ у свої руки. Німецьким окцідентальним атеїстам було того всього забогато, так, що в „Союзі“ прийшло до міжусобиці і від нього в 1929. р. відкололися комуністи, засновуючи свою „Централю пролетарських вільнодумних союзів Німеччини“, яка начислює тепер 100.000 членів.

Фанатизм — окцідентальному духові чужий, підходячий психіці Курдів, Чеченців, Башкірів, Калмуків, Росії, фанатизм, як познака того, що в окцідентальну німецьку країну вдерлася орієнтальна дикість, — ось що заставило німецьких „вільнодумців“ відхреститися від комуністичних „безбожників“. Оте старе німецьке „вільнодумство“ стояло в ідеольоґічній, світоглядовій боротьбі з християнством, але ця боротьба мала якусь міру, вона була прилична, так, що й борючися взаїмно, можна було обидвом таборам відноситися взаїмно до себе з якоюсь пошаною, майже з терпимістю. **Це був Окцідент.** А тепер у ці **внутрішньо зрівноважені** окцідентальні відносини вдерся під видом комунізму орієнтальний фанатичний хам з диким ревом, з ножакою в зубах чи за халявою, з готовістю зарізати всякою стрічного, якщо той посміє мати якусь свою самостійну думку, іншу, ніж оцей фанатичний орієнтальний Курд.

І зявилася поміж окцідентальною „вільнодумністю“ і орієнтальною „безбожністю“ прірва двох собі взаїмно абсолютно ворожих світоглядів. „Вільнодумність“ — це „повна свобода думки й совісти одиниці“. Така „свобода“ є — теж нічим іншим як одною з признак розкладу, бо доказує, що дана суспільність втратила всяку центральну, для всіх **однаково** спільну, релігійну, моральну, політичну і соціяльну ідею, так, що в наслідок цього всі „одиниці“ стали „самостійними“. І така „свобода“ є теж — розуміється — вступом до того, щоб серед суспільности появилися ріжні сліпі, безформні, „орієнтальні“ фанатизми. Атжеж на світі є з природи річи більше нерозумних і безкритичних людей, ніж розумних, критичних і внутрішньо зрівноважених; а маса нерозумних і безкритичних, але „свобідних“ і „самостійних“, цебто незвязаних **центральною ідеєю** „одиниць“, є з природи річи податна на масову гіпнозу гаслами, що врешті зроджує заїлий, сліпий фанатизм. Але — старе окцідентальне „вільнодумство“ складалося аж донедавна з одиниць, які ще були виховані в старій школі окцідентальних життєвих ідей і тому були по „старомодному“, на окцідентальний лад, толерантними, поважаючими противника, лицарськими, заховуючими в боротьбі міру й приличність, солідарними з усією — релігійною рештою народу. — А тепер зявився на руїнах старих ідей, **тими ідеями внутрішньо вже не вихований** хам — „безбожник“. І вмлівіч зробила ця безкритична, масова людина зі своєї „безбожности“ свою сучасну **фанатичну релігію.** Колись лютували інквізиційні Торквемади як репрезентанти орієнтального, на арабсько-мавританському підложжі Еспанії зродженого, фанатичного духа католицької церкви, — а тепер готові теж і оті фанатичні інквізитори „безбожности“ палити й мордувати в імя своєї „безбожности“ всіх інакше віруючих. Прийшла ось-так в Окцідент під видом комуністичних „безбожників“ **нова релігія** — такби мовити — **навиворіть, яка робить свої доґми зі заперечення всіх давних доґм,** яка має свій катехизм, свої святі писання і свойого бога, що називається словом „нема Бога“.

Обурення проти отої фанатичної орієнтальної „безбожности“ знялося по всіх політичних і світоглядових окцідентальних таборах Німеччини, від крайніх реакціонерів починаючи, а на „вільнодумних“ атеїстичних соціял-демократах кінчаючи. Залунало гасло **боротьби проти „культурного більшовизму“;** цебто проти фанатичного московського ніґілізму, перещіплюваного комунізмом на окцідентальний ґрунт. „Протирелігійна пропаґанда в Німеччині“ — говорив на днях міністр внутрішніх справ Німеччини, др. Вірт, на буджетовій комісії парляменту — ведеться з цілком безглуздим озвірінням“. (Обурені оклики комуністів: „це нечувана образа!“). „Я кажу ще раз: комуністи поступають з інфамним озвірінням“. (Обурені відповіді комуністів.) „А я таки кажу ще раз і скажу це й на пленумі, щоб ціле громадянство почуло: та форма протирелігійної пропаґанди, якої вживають певні комуністичні кола, є інфамією, безчесністю!“

*Н. Л-а.*

Sąd okręgowy w Przemyślu Wydział III. 1. dnia 27 lutego 1931 r. III. 1. Pr. 13/31. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzeń Sądu okręgowego w Przemyślu z dnia 27 lutego 1931 Nr. 28. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych na posiedzeniu niejawnem dnia 27 lutego 1931 po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: 1) że cała treść artykułu umieszczonego w Nr. 8. wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“ w artykule pod tytułem „Pidstawy polsko-moskowskoi spiłky proty Ukrainy“ od słowa „Otże, szczoby taku nebezpeku... do słowa Nimeczczyny“ zawierają w sobie znamiona zbrodni z §. 65 a) u. k. występku z §. 302 u. k. tudzież przekroczenia z §. 308 u. k. 2) że konfiskata tego numeru czasopisma „Ukraińskij Hołos“ jest usprawiedliwioną. 3) że rozpowszechnianie rzeczonego artykułu jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos“, by po myśli §. 20 ustawy prasowej z dnia 17 grudnia 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. 1863, treść tego orzeczenia, bez powodów — na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Sędzia: Terlikowki wlr. Wasylkiewicz wlr. Protokolant. — Za zgodność: Olech wlr.

# „Пацифікація“ українців у Бесарабії.

(ак) Покористувавшись большовицькою революцією, а також умовиною, що в Бесарабії находилися румуньські війська, яких прийняла Росія після погрому Румунів на фронті — румунський уряд проголосив прилучення Бесарабії до Румунії.

Населення Бесарабії — мішане. Основу його творять автохтони українці й молдаване, що мають навіть умовну більшість. Іх є 40 відс. усього населення країни. За ними йдуть числом українці, далі болгари й німецькі кольоністи. В містах і містечках значну більшість мають жиди.

Українців у Бесарабії яких міліон душ. Вони живуть більшістю в північній частині країни, в хотинській окрузі, у т. зв. бесарабській Буковині. Також і в південних, придунайських округах переважає українське населення. В інших округах, особливож у середній Бесарабії, більшість населення молдаване. Міста й містечка в більшості українські.

Румунія підписала, так як Чехословаччина, Польща, Югославія і Греція, договір, силою якого зобовязалася дати своїм меншинам повні права, перш за все права на школу й церкву. Свої зобовязання виконала Румунія у відношенні до всіх меншин, в виїмком українців. Міліон українців у Бесарабії не має ні однієї української школи, ні однієї української церкви.

**Всі українські школи замкнено й замінено румунськими, українську мову викинули теж із церков. Тепер у цілій Бесарабії нема й однієї церкви, в якій богослужба відбуваласяб в українській або хоч церковнославянській мові.**

Православна церква в Бесарабії була віткою московської церкви і підпорядкувалася у всьому московському патріярхові Тихонові. Після загарбання Бесарабії румунський уряд підпорядкував насильно православну церкву в Бесарабії румунській церкві, хоча патріярх Тихон не дав на це своєї згоди. З усіх бесарабських церков викинули не тільки українську мову, але зокрема ввели до неї новий стиль і навіть новий порядок свят (пасхалію.).

Населення Бесарабії, не тільки українці, але й молдаване, були з цього дуже невдоволені. Святкування Пасхи — Великодня по новому стилі суперечило правилам православної церкви і його вважають єресю. Прохання і домагання бесарабського населення до румунського уряду й румунської церкви залишилися без висліду. М. і. бесарабські українці звернулися були до румунського міністерсва віроісповідань з проханням дозволити їм заснувати свою українську церковну орґанізацію. Румунський уряд і цього не дозволив, хоч у свойому часі румуни мали на Мадярщині свою окрему румунську православну церкву. Бесарабські українці ще дуже добре памятають ті часи, коли румуни лаяли мадяр за те, що ті не давали їм повних прав, але тепер українці не мають і того, що мали вони на Мадярщині.

Супроти цього бесарабські українці заснували свою меншиневу орґанізацію, щоби орґанізовано добувати належних прав. В 1929. р. повстав у Кишиневі „Союз Української Меншини“, що на чолі його станув, в характері предсідника, енерґійний бесарабський українець — Юрій Цамуталі. Не задовго після цього, осінню 1929. р., в Женеві зявився уперше на конґресі европейських меншин представник бесарабських українців, Ю. Цамуталі, імя якого з того часу тісно звязане з усіми проявами боротьби українського населення Бесарабії за свої права.

Не бачучи іншого виходу, Союз Української Меншини найняв був з початком м. р. окремий будинок в Кишиневі і влаштував в ньому малу церкву, в якій богослужба відправлялася в українській мові і по старому стилі. Незаконний, наставлений силою румунського уряду, митрополит Гурій намагався всякими способами перешкодити цій богослужбі і м. і. кинув клятву на священика Бінецького, що відправляв у тій церкві. У слід за митрополитом вмішалася в цю справу також ромунська поліція, опечатала дня 15. вересня м. р. цю каплицю і заборонила відправляти в ній богослужбу. Цей злочин румунської поліції обурив до живого всіх бесарабців, не тільки українців, але й молдаван, які боронять теж старого стилю і до українців відносяться, памятаючи на гіркі, недавні ще, часи спільної московської неволі,назагал дуже прихильно.

На останньому конґресі меншин, що відбувся під кінець мин. року в Женеві, зявився знов Ю. Цамуталі і подав до Союзу Народів жалобу на поведінку румунського уряду, що намагається знищити всі національні й релігійні права українського населення Бесарабії, загварантовані йому міжнародніми трактатами.

Жалоба ця помогла на деякий, хоч і дуже короткий, час. В Кишиневі, в будинку орґанізації української меншини, почали знову відбуватися богослужби українською мовою і по старому стилі. Правив о. Володимир Поляків, українець, родом Бесарабець, якого Ромуни вирішили були, ще до подачі жалоби, виселити поза кордони Бесарабії, до міста Тирґу-Жиу в західній Волощині. Свящ. Полякова не зачіпали, хоча перенесення його було затверджене.

Та все це була тільки тиша перед хуртовиною 15. грудня м. р., коли в часі богослужби жандарми й поліція вломалися до церкви, розігнали прикладами людей й арештували о. Володимира. Від цього часу не було вже в Кишиневі ні однієї богослужби по старому стилі. В день св. Николая, 19 грудня, нарід зібрався довкіль церкви — та богослужби вже не було. Зате були жандарми, що пильнували будинку й розгонювали спокійних громадян.

Що буде далі — важко передбачити. Свящ. Поляків захворів на нервовий удар і тепер лежить в лічниці. Поліція заявила, що як тільки він одужає, його негайно вишлють в Тирґу-Жиу. Бесарабські громадські установи запротестували проти такої поведінки поліції. По боці української автохтонної меншини симпатії всіх Бесарабців, не тільки молдаван але й жидів. Посол Кондак, вибраний в хотинській окрузі, вніс інтерпеляцію в парляменті. Відповідь міністра Халіппа була простацька і повна погроз на адресу української меншини й особи Цамуталі, про якого міністр сказав, що він не ромунський горожанин. Проти Цамуталі почали слідство про його горожанство і влада відібрала вже в нього горожанські папери. Мабуть Цамуталі діждеться тієїж долі, яка стрінула Геровського із Закарпаття: його проголосять чужинцем і викинуть поза кордони Бесарабії. Часописи пишуть про це явно.

Отак пацифікація проходить всюди, у всіх державах, в яких находиться українська меншина. До неї примінюють окремі закони, як до других меншин.

# Комедія зі скликанням Собору.

Розглянення в Соймі бюджету і звязані з цим дискусії висунули на овид справу православної Церкви в Польщі. Ця болюча й дразлива справа в умовах нормального правового порядку прибралаб характер теж, очевидно нормальний. Але в умовах існуючого правопорядку справа православної Церкви в Польщі набирає характеру анекдотично-траґічного.

Перш усього необхідно ствердити, що декілька міліонів православних у Польщі, переважно українців, своєї дійсно української православної церкви не мають. Та церковна орґанізація, що носить назву „Православної Автокефальної Церкви“ в Польщі є в дійсности департаментом православного віроісповідання в Міністерстві Освіти і Справ Релігійних. І цей урядничий департамент очевидно не є виразником соборности Церкви, яка є одною з головних засад православя. Тимчасом домінуючим стремлінням керуючих урядових кол є зробити той православний департамент дійсно „соборницьким виявом“ православної Церкви в Польщі.

Скликання православного Собору, тобто Зїзду вищого і нищого духовенства й мирян, який то Зїзд мавби розглянути всі питання церковно-православного життя, хочуть всі. І починаючи від президента держави (відомий рескрипт) і митрополита Дениса, всі керуючі чинники заповідають, що от — от (цими днями!) буде скликаний Собор.

Вся преса як польска, а московська особливо, дуже богато про це пише. Віруючі православні, які мають час чекати, чекають вже того Собору кілька літ.

Але тут власне виявляється той анекдотизм, який робить питання урядового православя і смішним і траґічним одночасно. Цікавий спостерігач, що, осторінь стоячи, слідкує за тим, що робиться, зразу зверне увагу на такий характер явища.

Так, наприклад, вища духовна влада хоче того собору. Не раз і не двічі митролит Денис висловлював свої побажання і думки щодо Собору. Одначе орґан тієї влади, так зване „Воскреснов Чтеніє“, що виходить в московській мові, містить статті, що звернені якраз проти скликання Собору. Відомий на Волині архіепископ Олексій (Громадський) в свій час випустив дуже популярну й цікаву брошуру про соборну і виборну засаду в Церкві, а нині оголосив проєкт свойого статуту про Собор, де соборність зведена до нічого, а про виборну засаду й слова нема. Передсоборні наради не скликується, а їх можлива діяльність не матиме ніякого рішаючого значіння для Собору. Коли до цього додати, що й міністерство віроісповідань не внесло в бюджет ніяких позицій, звязаних зі скликанням Собору, то становище досить яскраво цим зясовується. Тимбільше, що й сама митрополія не спішиться з призначенням якихбудь сум на витрати для скликання Собору, яктеж не жадає їх від Міністерства. Такий ненормальний стан стверджує навіть у своїй промові бебіст Голуфко і „турбується“ справами того будучого Собору. Якщо згадати вдодатку перебіг виборів на передсоборні наради, коли то священики назначали зібрання віруючих делеґатів згідно з наказом митрополії, а місцева влада згідно з наказом воєвідства — ті зібрання забороняла

*Мартин Зануда.*





# Невдалий виступ.

В „Новому Часі“ з дня 30. січня 1931 появилася стаття під заг. „Чому студенство недомагає“, підписана студентом прав М. Малиновичем.

Статтю написав студент — новик, який перебував у Львові лише кілька днів підчас складання іспиту. Автор статті представив мешканців Акад. Дому як якихось заморених типів, які про нічого більше не думають, тільки про те, щоби їм „кишки марша не грали“. Дивно, де він підглянув такі жахливі, а в дійсности неправдиві відносини. На думку автора, студенти в Акад. Домі це люде, нездібні до ніякої умової праці. В них лише тоді бє сильніше мозок, коли мають надію, що випють чаю. Цікаво, хто уповажнив автора писати такі нісенітниці. Не кажу — брехні, бо думаю, що автор писав свою статтю в добрій вірі. Погоджуюсь з цим, що наше студенство під матеріяльним оглядом недомагає, алеж не можна аж в такий босяцький спосіб представляти його біду.

Коли студент пише статтю, повинен зважати на відповідні вислови. Такіж вислови як „кишки марша грають“, „пустка Торічелього“ цілком не підходять до інформаційної статті про укр. студенство.

Перейдім до поважніших справ, які у своїй статті порушив автор. Для нього націоналізм і фашизм це модні слова, за якими нічого суттєвого нема. Що зробив той націоналізм у житті укр. студенства, цього автор не доглянув. Спостережливість та знання дійсних відносин в автора замалі навіть для провінціонального письмаки. Для доповнення жахливих відносин серед укр. студенства видумує автор ще ундистів, радикалів і соц-демократів.

Деж він знайшов всі ці ґрупи?

Від кількох років ніхто у Львові нечув про впливи таких суспільно-політичних ґруп серед студенства взагалі, а серед мешканців Акад. Дому зокрема. Хочеться мені посудити автора, що він писав цю статтю на це тільки, щоби щось написати, тому для більшого „фасону“ видумав всі вище згадані уґруповання.

Про відносини на університеті я частинно погоджуюсь з автором, а решту вважаю його фантазією. Не знаю, чи то дуже помагає тремтіти як „осика“ при іспиті. Тремтять слабодухи. Думаю, що автор мусів переживати такий стан перед іспитом, коли так траґічно все описує.

Приходить мені на думку приповідка: швець, знай своє шевство, а до кравецтва не мішайся“. Раджу шановному авторові звернути на неї увагу, пильнувати скриптів, приїжджати до Львова до іспиту, не дрожати як „осика“ і вертати знову на сталий побут до Жидачева. Студенськими справами нехай цікавиться той, що може і вміє більше й краще про них написати як автор.

Думаю, що „Н. Час“ дав місце для студенських справ, але не для пашквілів на мешканців Акад. Дому. Статті про студенські справи повинні бути річеві, доцільні та писані мовою, яка лицює студентам університету. Бо їх метою є дати громадянству вірний образ культурного політичного й матеріяльного життя наших студентів.

*Колодзінський Михайло*

студ. прав.

Ю. ГАСЕНКО.

# В село на спокуту.

Як грім з неба, так несподівано вдарив мене перевід з міста на село. Апелювати — безнадійна річ.

Отже їду, скріпивши в серці лють, їду без найменшої моєї волі й охоти.

Правда, не я оден, а трицять нас учителів перекинули з міста на села спокутувати гріхи перед суспільством. Які — спитаєте. Сам не знаю. Не сказали нам на професійному суді, бо таємні були його мотиви. Знаємо, що причину приписали з осередка — Наркомосу: виділити 40—50 учителів, що відірвавшись від пролетарського середовища, розклались ідеольоґічно в міському міщанському оточенні, і кинути їх на села, щоби здемократизувались на широкому полі громадсько корисної роботи.

Оце й усе. Склали список „найбільше оміщанених“ й обявили. Чи хотів хто з нас, чи дозволяли родинні умови — не питали, але коротко й рішуче поставили питання: або їдь, або з посадою прощайся...

На радість дістав я призначення в село Кочубіївку, де мав свояка. Буде де на перші дні принаймні притулитись. Зібрав учительську мізерію і гайда. До речі, ласкавий своячок Микола Павлович і коні вислав, а шлях 40 з гаком кільометрів.

Іду з дядьком Каленем на мягко вимощеній гарбі і черпаю з його щирої розмови інформації про село. Довідавшись від Миколи Павловича, що я — „своя людина“, дядько Калень розкривав переді мною всі свої болі й почування сільського життя.

### Шляхами „соціялізму“.

Іхали битою чумацькою дорогою. Вчора випав дощ. Стояли глибокі ковбані. Коні вганялись по черево в баюри, ледви витягаючи довжезну гарбу.

— Ну й шлях! — завважив злегка я.

— А цеж той славетній „шлях до соціялізму“ — іронізував зловтішно дядько Калень. — Скажіть самі: хиба не буде брати зло?! Прилетить якийсь молокосос з району на село й виспівує, щебече, аж слинить, про всякі соціялізми, а вкінці жебрає: „давайте на літака, товариші селяне, по карбованцеві з двору; скоріш долетимо до соціялізму“. А того не помітить шмаркач, не нагадає отим капроокии соціялістам, щоб перше, ніж летіти, — суху дорогу будували.

— Чекайте, дядьку — розважав я Каленя. — Згодом все зробиться: і дороги мощені будуть, та й літаків сьогодні треба. Он в інших державах.. Та дядько Калень перебив.

— Дайте спокій з чужими державами! Куди там жабі пнятися до верші? В чужих державах усе є. А тут голота, аж світиться, а собі пнеться до Америки, — випереджувати збіраються.

— І що ви думаєте? Випередять певно, як підуть таким шляхом і темпом — підбадьорував я дядька Каленя.

— Хто — повернувся він і впялив у мене пильний запитливий погляд.

— Комуністи, оця босота? Брехуни? Ніколи в світі! Відколи їхнього пекла, то аж у вухах лящить від тих шляхів до соціялізму. А скільки тих шляхів на наших шкурах поробили! І який толк? Що новий шлях, то нові муки, злидні для села. Чули ми про шлях до соціялізму через „смичку города з селом“. І маємо: городські пролетарі їдять хліб, а ми — ячмінника під весну не маємо; місто хоч зрідка — але пє чай, а ми, що все літо сліпаємо коло буряка і в очі цукру не бачимо, словом смичка: — для комуністів булка, чай, а нам сама від буряків гичка.

Кричали нам про „кооперацію — шлях до соціялізму“. І щож? Кооперація ще сяк так животіла, а як стала на „шлях до соціялізму“ — зразу на гицькову сучку перейшла: краму в ній не стало, а сама вона в зерновий склад перетворилася, збіжжа в селянина за безцін і силою забирає: не кооперація, а грабізація.

Співали красно нам про „індустріялізацію — як запоруку соціялізму“, і дочекались: шматка заліза, клямки до дверей ніде купити; зломиться у віялці якийсь трибок, чи гайка відлетить, і попоїздиш, походиш по базарах, поки хоч паршивеньке, поржавіле заліззя десь під береш та виміняєш. Вірте — цвяха ніде не купите.

Нарешті проголосили „пятилітку — як найпевніший шлях до соціялізму“. І до чогож дійшли?! Голе село, нужда, насилля. Шматка хліба не дають зїсти. Телички, поросятка не заріжеш — усе здавай, контрактуй, реєструй....

Знаємо ми ті шляхи соціялізму. Сльозами селянськими вони рясно скроплені. Буде їх ще десяток! — А баюрами як їздили, так і їздитимемо...

Ех, творці недолугі! Гасають в небесах соціялізмів, а під носом біди, — що аж проситься, душею всього села квилить: „рятуйте, не душіть“ — не бачать. Блазні, пройдисвіти позбирались тай крутять світом. Але...

Дядько смикнув за віжки, махнув пужалом і злість свою перелив на конята, що вже втомлялись від довгої, ямчастої „соціялістичної“ дороги.

— — — — — — — — —

З чумацького шляху звернули на дорогу серед ріжноколірових ланів. Був кінець серпня, а на ризах стояли копи.

— Якийсь ледачий хазяїн, ще й досі не зібрав — завважив я серед мовчанки.

— То колективщики в нас так господарюють. Чекають, поки приказ прийде з району, щоб звозили. У них все пляново робиться: припишуть з Райземвідділу — орють, хоч земля ще не розмерзлася; складуть в районі інструкцію, як сіяти — сіють, хочби й дощі, земля мокра; а як сапати з району наказ подати забудуть, то й земля дубиться та вовків плодить. Так і з тими копами: певне в плянах району вони не вставлені, або місцеве начальство посварилось. Хіба когось кортить, коли воно не його; а гуртове — чортове!..

І дійсно. Чи призадумувались ідеольоґи колективізму над психольоґічними моментами колективізації? Чи знають, відчувають вони, який це непрохідно непереможний мур, яка велитенська гальма в усій справі колективізації. Чи предбачали комуністи загладу, що її несе сільському господарству — колективізація?

(Далі буде).

# ЩО ЧУВАТИ В СВІТІ?

**Замирення чи сила золота.** На політичному овиді Европи показалися познаки нової зміни в загальному укладі державно-політичних сил. Наступило зближення, бо навіть порозуміння поміж Італією та Францією, що від року стояли супроти себе в грізній поставі воєнної готовости. Конфлікт поміж ними розвивався на ґрунті невирішеного питання про межі морських зброєнь обох держав. Він набрав гостроти та явної ворожости від хвилі невдалої Льондонської Конференції в квітні 1930. року, коли то загальне порозуміння в справі рівноваги морських сил поміж головними морськими державами: Америкою, Англією, Японією, Францією й Італією розбилося з причини непримиренного становища обох латинських посестр.

Причиною розходження в італійсько-французькому питанні була головно морська політика Італії, яка стреміла до фльотового зрівнання з Францією. Оце намагання Італії було немов узагальненим висловом її політичної експансії, яка приняла в періоді влади фашизму рішучі й поширені форми. Помітний зріст італійського населення ускладнював і робив пекучим питання кольоніяльної політики, яке находило найближчу свою природню розвязку в опанованні Середземного моря. „Сильна фльота“ — такий був клич італійської політики. Не дивно, що невдала Льондонська Конференція поставила італійсько-французький спір в площину горячкової підготовки та зростаючого воєнного напруження. Італія кинула гасло перегляду мирових договорів та започала організацію великого політичного бльоку проти франкофільського табору. Всі держави й народи, потоптані Версальським трактатом, втягались, немов відрухово, в ложище прудкої ревізіоністичної струї, на чолі якої стояв Мусоліні. В останніх місяцях виринуло на поверхню політичного світу доволі вже виразно оформлене обличча цієї нової сили: **Італія — Німеччина — СССР** — три середовища вулканічної горячки, живлової експансії великих пристрастей і неминучих політичних задумів. Обруч Версальського трактату не давав супроти такого стану річей належної запоруки своєї тривкости, тимбільше, що нову небезпеку посилювала загальна кріза світового господарства.

І от у перших днях б. м. заскочила невтаємничені широкі кола відомість про морське порозуміння поміж Італією і Францією. Авторство цього небуденного досягнення приписують зручности англійської дипльоматії. Виявляється, що Англія майже від року, т. є від закінчення Льондонської Конференції намагалася ослабити причини італійсько-французького спору та довести обі держави до зговорення. Після вступних підготовчих праць відбулася недавно поїздка англійських дипльоматів до Риму, відтак до Парижа, і врешті наспіло звідомлення про успішне закінчення цілої акції.

Умови фльотового компромісу такі: 1) Франція має над Італією перевагу загального тонажу (це засаднича уступка Італії) приблизно на 130.000 тон; 2) Італії признається дещо вищий тонаж торпедовців і легких кружляків; 3) Франція значно переважає Італію тонажем підводних лодок, зате незначно тільки тонажем помічних кораблів; 4) Щодо великих кружляків (10.000 тон) заходить між обома віднешення рівности. Підставою порозуміння, як видко, являється засаднича уступка Італії, яка означає відступ від давньої вимоги фльотової рівности. Зате осяге Італія від Франції уступки в іншій ділянці. Є це передовсім полекші для італійського кольонізаційного руху і перегляд кордонів поміж кольоніями обох держав в Африці, право поселення в Тунісі, або т. з. „статут“, врешті більша французька позичка для Італії.

Ширше значення італійсько-французького порозуміння дотикає в першій мірі його ініціятора й посередника — Англію. Як відомо Франція випрацювала плян розбудови своєї воєнної фльоти ще на основі вашінгтонського морського пакту; загальний тонаж її передбачила вона на 805.000, з чого майже 100.000 тон припадало на підводні лодки. В Льондонській Конференції застерігла собі Англія окрему клявзулю, яка давалаб її право збільшити тонаж англійської фльоти, якщо якaнебудь держава, стояча поза льондонським договором, збільшалаб значно свої морські сили. Дотеперішні відомости щодо італійсько-французького порозуміння вказують, що загальний тонаж фр. фльоти виноситиме приблизно 620.000, отже відповідно до первісного пляну (805.000) являється значно зниженим. Це зниження позначиться між іншим і на числі підводних лодок фр. фльоти, що в даній справі найбільше цікавить Англію. Дальшою вигодою, чи радше причиною англійських зусиль біля наладнання приязних взаємин поміж Італією і Францією є сила грошевого капіталу останньої, що вже став і далі може стати для Англії дошкою частинного бодай ратунку із фінансової скрути.

Однак найбільше значення італійсько-французького спору залишається для Франції. Завдяки йому осягає вона перш усього ослаблення ревізіоністичного руху і, бодай на деякий час, розбиває спроби реальної організації могутнього протифранцузького бльоку. Усунення головної перепони на шляху загального морського порозуміння, щодо якого світова опінія виявляє тепер богато оптимізму, звязала Франція із певними зобовязаннями Англії, що має підчас загальної розбройної конференції, призначеної на 1932. рік, боронити французьку точку бачення. Вона полягає в тому, щоби за основу розбройної акції взяти постанови Версальського трактату про розброєння Німеччини і, таким чином, вдаремнити спроби Німців, які висувають такі два домагання: або відкликати цілком обмеження Версальського трактату в справі збройного стану Німеччини, або зрівняти стопу збройних сил із тим поземом, на якому всилу Версальських постанов стоїть нині Німеччина. Зрозуміло, що нинішня зміна французько-італійських відносин дає Франції сильнішу основу переперти на майбутній конференції свою концепцію розброєння.

Третій головний успіх Франції дає певні можливости для врухомлення її величезних капіталів, що в умовах політичного напруження і воєнних алярмів не знаходять для себе безпечного ґрунту. Оживлення господарського життя злагіднилоб гостре питання безробіття та посередньо вплинулоб на управильнення соціяльних взаємин серед народів і держав.

В таких менш більш передбаченнях загальної опінії виступає італійсько французький морський пакт. Оптимізм його творців є конечним жестом для підкреслення його ваги. Однак не треба забувати, що його метою не є ніяке послаблення живчика мілітаристичної горячки, але тільки певне її управильнення. Італія хоче набрати відповідного до своїх цілей віддиху, і до цього потребує золота. Франція має забогато золота, тому мусить приміститити його так, щоби число ворогів, які на нього чигають, зменшилось.

Золото має велику силу, але деяких річей за нього купити не можна. Головно безсильна його купівна роля там, де є на нього **завеликий апетит.**

**Проблески бонапартизму в совітській армії.** Ціла система більшовицької влади в СССР. спирається на армію. Це одинокий активний масовий чинник у державі червоних царів, це сила, але одночасно й слабість більшовицько-московської системи правління. Спокій в совітському царстві може бути вдержаний до того часу, поки армія, вглядно її чільніші представники не усвідомлять собі свойого виїмкового значіння в державі, поки армія не захоче робити вжитку зі своєї сили, поки нове червоно-армійське „дворянство“ не узмисловить собі і не відчує голоду влади. Більшовицька армія, що на її плечі вложено не лише обовязок оборони кордонів держави, але й **поліцейські** чинности та завдання внутрі СССР, є і може бути в однаковій мірі пострахом для населення, яктеж для **самої компартії.**

Здається, що надходить власне тепер той час для СССР, коли більшовицька армія не хоче довше задоволятись ролею сталінівського жандарма.

В орґанізмі більшовицької армії проходять щораз глибші ферменти. Високі червоні старшини зраджують все більше нахил до дворянської кастовости, армія в цілости стає заборолом революційного консерватизму. Не так давно Сталін мусів здавати свої позиції в справі безоглядної і повної колективізації сільського господарства, головним чином під напором перестороги, а той й погроз армії. Справа з ферментами в армії мусить бути дуже поважна, коли уся більшовицька преса останніх часів заговорила однозгідно про упадок дисципліни в червоно-армійських рядах, про постійні непорозуміння і тертя поміж армійськими штабами і начальниками армійських політвідділів, про „право-опозиційні“ настрої серед червоноармійців і т. д.

Останні відомости, що надійшли з СССР сповіщають, що Сталін арештував головнокомандуючого далекосхідним більшовицьким фронтом — ґен. Бліхера, запідозреного в плянованні державного перевороту в СССР та проголошення тамже військової диктатури. Відомости ці є незвичайно знаменні для пануючих настроїв та назріваючих подій в СССР і колиб навіть вони не зовсім покривались з дійсністю, то це не зменшувалоб поваги положення, що про неї свідчить зміст згаданої вістки. Ділож бо не в ґенералі Бліхері, але в настроях армії, на ґрунті яких виростатимуть десятки, а той сотні Бліхерів — військових диктаторів.

## Бріян за співпрацею з Німцями.

Підчас бюджетової дебати у французькому парляменті виголосив міністр закордонних справ Бріян промову, в якій рішуче заявився за потребою порозуміння з Німцями, хочби треба було при цьому поборювати найбільші труднощі, перепони і небезпеки. Заразом кинув Бріян у бік Німців пересторогу, що маніфестації ненависти й погроз є злою підготовкою до загальної розбройної конференції.

Цей виступ Бріяна вказує, що він після італійсько-французького морського порозуміння находить догідні можливости для здійснювання свойого пляну „Паневропи“, в якій рішаючу ролю відігралаб, розуміється, Франція.

## Примирення Анґлії з Індіями.

Переговори Ґандія з віцекоролем, льордом Ірвіном, закінчилися договором такого змісту: індійці стримують кампанію цивільного непослуху та бойкот анґлійських товарів у політичних цілях; будуть випущені на волю особи, покарані у звязку з акцією спротиву; мешканці приморських місцевостей можуть продукувати сіл на свої потреби і для торгівлі по селах; при анґлійських крамницях можуть стояти індійські єтійки і пропаґувати справу рідного промислу, однак права чинного виступу не мають; купівля і продажа анґлійських товарів не має ніяких перепон.

Остання відомість каже, що Індійський Конґрес проголосив закінчення кампанії цивільного непослуху.

Зупинення боротьби в Індіях не є розвязкою індійського питання, а теперішній успіх треба приписати радше індійцям ніж анґлійській політиці. „Daily News“ думає, що за порозуміння з Ґандієм треба дорого заплатити, та що це підкопає авторитет Анґлії в Індіях. Консервативні анґлійські кола заявляють, що Болдуін з цього приводу поставить внесок за висловом недовіря урядові Мекдональда.



Передплатників, що не заплатили за І-й квартал, просимо надіслати залеглість. В противному разі від 1-го квітня здержимо висилку часопису.

## ХРОНІКА МІЖНАРОДНІХ ПОДІЙ.

□ Велика фашистівська Рада на останньому зібранні затвердила італійсько-французький морський договір, визнаючи його під кожним оглядом вдоволяючим.

□ Московський процес проти меншевиків перетворюється в комедію. Поміж підсудними й прокуратором панує повна згода. Підсудні признаються до всього і погоджуються з обвинуваченнями прокуратора.

□ У Константинополі згорів дім, в якому мешкав Троцький. Пожежа знищила богато рукописів і документів. Переписка з Леніном, збереглась. Здогадуються що це робота аґентів Ґ П У з метою знищити документи, які компромітують теперішню совітську владу, а головно Сталіна.

□ До Москви виїхала на днях німецька промислова делеґація в складі 18 членів, представників найбільших промислових підприємств, в тому числі Крупа, Сіменса та ін. Німецькі часописи твердять, що поїздка має приватний характер.

□ Бувший президент державного німецького банку, Др. Шахт, який обїздить тепер світ із пропаґандою ревізії пляну Юнґа, на запит представників преси в Стокгольмі, що він зробивби, якщо ставби нім. диктатором, — відповів: „на другий день я переставби платити репараційні довги“.

□ Міністр внутрішніх справ Прусії приняв внесок „Штальгельму“ в справі зорґанізовання плебісциту в Прусії за розвязанням пруського сойму.

□ Турецький парлямент розвязаний. Нові вибори відбудуться в найблишому часі.

□ Палестинські араби проголосили бойкот жидів та заграничних, а передовсім анґлійських товарів. Одночасно запротестували проти жидівської іміґранції до Палестини.

□ Американський президент Гувер переслав привітні телеґрами італійському та французькому урядам з нагоди морського порозуміння поміж ними.

□ Представники 52 патріотичних орґанізацій Зл. Держав вислали до президента Гувера петицію, в якій домагаються зірвання всяких торгових зносин із СССР.

□ Канада замкнула довіз совітського вугля, дерева, асбесту та кожухів, мовляв, совітські вироби є наслідком примусових робіт, які в нелюдських умовах виконують цілі маси політичних вязнів. — У відплату уряд СССР. стягнув своє „торгпредство“ в Канаді та виповів усі свої замовлення канадійському промислові.

# ПО ВСІЙ УКРАЇНІ.

## Північно-Західні Землі.

**ХРОНІКА.** В найближчих днях появиться у Львові новий український тижневик „Мета“. Він, чи може краще — вона, буде офіційним орґаном „Укр. Католицького Союзу“. Редактором „Мети“ буде Володимир Кузьмович, бувший „загравіст“, а в складі співредакторів „Мети“ є Микола Гнатишак, донедавній співробітник радянофільських „Нових Шляхів“. — Процес проти Др. Ст. Біляка, що тягнувся від 2—6. березня перед лавою присяглих у Львові, закінчився звільненням Др. Біляка від вини і кари. — Вийшов на волю за кавцією 10.000 золотих „берестейський вязень“ Др. В. Целевич. — Перебуваючий від довшого часу в тюрмі голова УНДО-ня, Др. Д. Левицький захворів і після оріку лікарської комісії переведено його до санаторії на лікування. — Повітове староство в Тернополі розвязало Т-во „Сокіл“ в с. Прошовій. Підставою для цього послужив підписаний підчас пацифікації заляканим начальником громади папірець, на якому був виписаний наказ про розвязання Т-ва „Сокіл“ у згаданому селі.

— Взірцевий мандрівний хор дрогобицького „Бояна“ уладив при кінці минуло місяця концерт пісень найкращих наших композиторів. Концерт пройшов з великим успіхом. — В половині минулого місяця відбулися вибори до міської ради в м. Володимирі на Волині. 16 мандатів на 26 здобув „Обєднаний Громадський Господ. Комітет“, в склад якого входили поляки, українці і москалі. Жиди йшли окремо. Розподіл мандатів такий: поляки 10 манд. українці 4., жиди 8., москал 2.

**Арешти.** — В с. Сільци Белзькім, сокальського повіту поліція арештувала місцевого громадянина Миколу Лозинського під замітом, що він уладив напад на домівку засідань місцевого „Сельробу“. Таке обвинувачення кинули на М. Лозинського сельроби на спілку з поліцією. — Львівська поліція арештувала Михайла Лалака друкарського учня (з друкарні „Неділя“) у Львові під замітом приналежности до УВО. Після кількох днів побуту на поліції, Лалака звільнено.

**Процеси.** — Процес проти Богдана Кравціва і Тов. обвинувачених за протикацапські демонстрації у Львові в листопаді 1929. р., що відбувся 2. березня ц. р. закінчився засудом студ. Богдана Онишкевича і Омеляна Верхоли на 1 місяць тюрми. Справу самого Богдана Кравціва вилучено зі згаданого процесу з огляду на те, що Б. Кравців находиться в тюрмі у Вронках на Познанщині. — Процес проти посла В. Кохана перед окружним судом в Замості, що відбувся 5. березня ц. р., закінчився скасованням попереднього вироку (1 рік тюрми), що його наложив на посла Кохана повітовий суд в Грубешові.

**„За український характер наших міст та містечок“.** (Допис). Кнігинин — місто, наскрізь українське передмістя Станиславова, загрожене в останній час напливом чужого елементу. Щоби зміцнити свою позицію громадяне цього передмістя приступили до будови власної домівки, осередку духового й господарського життя. Будова добігає кінця та потрібних грошей недостає. Помогти мусить загал укр. громадянства грошевими датками на цю важливу ціль.

Датки слати чеками на адресу: Укр. Кооп. Банк у Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23 на чекове конто 150. 568 із заміткою: будова читальні.

**Чорна кава.** — Як подає за „Громадським Голосом“ „Новий Час“ ч. 25 з дня 9. 3. б. р., зійшлися дня 26. лютня б. р. у директора Укр. Наук. Інституту О. Лотоцького у Варшаві такі особи: Шецель, б. нач. II. відділу, а тепер шеф бюра ради міністрів; 2. Сухенек, нач. видз. народовосцьовеґо мініст. внут. справ: Голуфко, специяліст. від мнєйшосьці народових; Жонґоловіч, віцеміністр освіти; 5. Скрипник, 6. Пележинський, 7. Богуславський, 8. Певний, а далі 9. Луцкі Станіслав, 10. Галущиньскі Міхал, 11. Загайкевіч Влодзімєж і ще трьох шереґових послів ундівців. „Бавилися тихо, мирно і дружно, аж душа радувалася“.

Цікаво, чи це, так щасливо „дібране товариство дало зробити свою знимку. Така маніфестація „соборности“ не повиннаб пропасти для історії. Може дещо про це довідаємось з вияснень президії УНДО-ня.

**Зі студенського життя в Сільщині.** Новозаснована Студенська Секція в Сколім дня 1. лютня ц. р. виступила вперше перед Укр. Громадянством, влаштовуючи святочну академію в честь пок. Евгена Чикаленка. Академія була получена з концертом укр. пісень і щедрівок, котрі відспівав хор зі Синевідська вижнього, під управою студ. Масного. Оцей хор під сучасну хвилю являється одним з кращих хорів Скільщини.

В програму академії входили далі слідуючі точки: дві деклямації, реферат. Реферат був відчитаний студ. Гребеняком Остапом. Прелеґент живо змалював життя Великого Громадянина, підчеркуючи його всесторонню філянтропійну діяльність, та гідні наслідування прикмети його душі.

Цю саму академію студ. Гурток влаштував і в Синевідську вижнім дня 8. 2. ц. р. з тою самою програмою.

**Виняток для о. Яворського — руского бебіста.** „Діло“ з дня 6. марта б. р. повідомляє, що Митриполит А. Шептицький дозволив о. Яворському вступити до Сойму, беручи за підставу свойого рішення масові прохання українського населення тієї виборчої округи, в якій о. Яворський вийшов послом.

Рішення цікаве, але мабуть ще цікавіші його мотиви.

## Радянська Україна.

**Масові арешти серед високих старшин армії та визначних громадян.** А. Е. Т. доносить з Харкова, що московське ҐПУ попало на слід існування на Україні великої націоналістичної орґанізації, що поставила собі за мету повалення більшовицького уряду і відірвання України від Москви. Заговірники орґанізували таємні ячейки в українських полках та воєнних школах і при їхній помочі мали викликати військовий бунт, що мав вилитись у форму української військової диктатури. У звязку з викриттям заговору переведено масові арешти серед старшин і стрільців червоної армії на Україні, та серед визначних громадян, а передовсім серед Галичан. Арештовані між іншими ґенерал Гриць Коссак, бувший командант УСС. а в останніх часах командант школи червоних командірів у Харкові. Арештованого ґен. Косса-

ка вивезено до Москви та приміщено в тюрмі ҐПУ на Лубянці. Туди садовлять звичайно засуджених на смерть. Разом з Коссаком арештовано в Харкові вищих старшин Кінкевича, Віднялова та десятки інших. В Київі арештовано академика Михайла Лозинського та біля 30 студентів університету. Такі самі арешти відбулися по усіх містах і ґарнізонах України. Усіх арештованих мали вже вивезти на соловецькі острови.

Вістка про масові арешти на Україні (дальші арешти відбулися головно в Полтаві, де арештовано приблизно 200 осіб), схориться у звідомленнях А. Е. Т. з відомістю про арештовання в Хабаровську на Сибірі ґенерала Бліхера, для якого військовий бунт на Україні мав бути сиґналом до усенення Сталіна від влади.

## Закарпаття.

**Ріжні гаразди.** Як доносять із Закарпаття, грушівський суд видав за останні два роки 4.000 присудів в більшості на селян, що вирубували ліс та випасали на чужих полях. Податки на Закарпатті зросли за останніх 12 літ 12 разів. Оден жандарм припадає на Закарпатті на 700, тоді як у Чехах на 1340 громадян.

**Щось як у нас.** Закарпатські часописи пишуть, що коли посол Куртяк хотів внести в парляменті проєкт конституції і потребував на внесок в тій справі 22 підписів, то словацькі автономісти (Ґлінка і тов.) та чеські народні соціялісти відмовилися дати на нього свої підписи. При цьому словаки заявили, що проєкт пос. Куртяка захоплює автономією частину словацьких земель, а чеські соціялісти казали, що, мовляв, уряд сам внесе такий проєкт. Внесок підписали за те меншиневі клюби автономістів, німецький і мадярський.

## Під румунським постолом.

**Тячево й околиця в небезпеці.** Уряд Румунії задумав в останньому часі сконфіскувати, зі стратеґічних оглядів, всі ліси й землі, що лежать біля її кордонів. Відомо, що при визначуванні кордону між Румунією й Закарпаттям значна частина лісів, власність селян Тячева й сусідніх сіл, залишилася по румунському боці. Румунія має закон, що чужинцям невільно мати в її межах землі і її може уряд сконфіскувати для себе. Громадяне Тячева й околиці користувалися своїми землями по румунському боці при незвичайних утрудненнях; тепер більш як 60 тисяч душ тієї околиці стоїть перед загибіллю. Селяне Тячева й сусідніх сіл звернулися в тій справі до чесько-словацького уряду і готові навіть вимагати від Союзу Народів ревізії кордону між Чехословаччиною і Румунією.

## За межами України.

**Українська справа серед чеського жіноцтва.** (Допис). Дня 27. II. б. р. в Празі відбулися збори т-ва „Жіноча Ліґа оборони Мира та Свободи“, присвячені українській справі, з такою проґрамою: 1). проф. С. Русова: „Звіт про поїздку до Женеви, 2) проф. І. Бочковський: „Хто такі українці та чого вони хочуть“. Перша частина проґрами відпала з причини захворіння проф. С. Русової. Проф. Бочковський у звязкій формі накреслив образ історії України в давніх часах, її боротьбу за незалежність з сусідами, поляками й москалями, культурний стан українського народу до злуки з Москвою та після неї. Далі доповідчик дав яскраву характеристику положення сучасної України під більшовиками, поляками та румунами. Закінчив свою доповідь інформаціями про т. зв. „пацифікацію“. Після запитів голова зборів, п. Грдлічкова, заявила, що Ліґа порушила справу „пацифікації“ в той спосіб, що одержані від членкинь-українок відомости передала до своєї централі в Женеві. Звідтам розіслано до всіх філій по цілому світі обіжники, які описували загальний перебіг „пацифікації“. „Інтернац. Ліґа оборони Мира та Свободи“ вислала до Сх. Галичини комісію, яка має на місці дослідити згадану справу.

**Десятьлітній ювілей „Спілки Студентів Українців у Німеччині“.** В дні 22. січня 1921. року заложено в Німеччині „Спілку Студентів Українців у Німеччині.“ Якраз в році 1931 припадала 10-літня річниця існування цієї орґанізації. Її рішено відсвяткувати публично в дні 16. лютого 31. р. о год. 8 вечером. Публика, як своя так і чужа, заповнила дві салі Гумбольдт-Штіфтунґ. Всіх було около півтора сотні. Між ними богато представників преси як місцевої так і заграничної.

Р. Макух, теперішній Голова Спілки відкрив короткою промовою святочну академію. Після того слідував реферат про історію Спілки.

Другий реферат подав присутнім короткий образ життя українського студенства в цілому світі, спиняючись зокрема ширше на значінні нашої студенської централі в Празі Цесус, членом якого є Спілка від 1921. року. По рефератах зголосилось богато бажаючих виголосити промови та передати свої привіти українському студенству. З огляду на пізню пору уділено голос лише 10 представникам. Перший говорив проф. Др. Горн, що заступав офіціяльно ректора та сенат берлінської техніки. Представники ріжних німецьких орґанізацій та установ зазначували у своїх промовах працю українського студенства над зближенням народів і підносили в першу чергу моменти співпраці німецького й українського студенства на міжнародньому форумі. Представники хорватського та литовського студенства виголосили прекрасні промови, в яких підчеркували ролю України та її значіння в визвольній боротьбі як свойого так і других угнетених народів в Европі. Хорватський представник зазначив виразно, що він вітає українське студентство в імені 6.000 зорґанізованого хорватського студенства, а литовський представник зазначив спільну мету студенства обох народів.

Відтак відчитано деякі привіти (всіх було 215, в чому 27 телеґрам). Наспіли привіти від 20 ректорів ріжних високих шкіл, переважно німецьких, і від великої скількости заграничних студенських орґанізацій як німецьких так і українських та інших, як арабська, болгарська ітд.

Згаданий ювілей є одним з етапів побідного походу пропаґанди українського імени та ваги укр. справи в західній Европі.

## Всячина.

**Випік пляцків це радість.** Так твердять всі господині, що вживають до випіку пляцків порошку „Backin“ Д-ра Еткера, бо з самого початку підготовки є певність, що все гарно вдасться. Пляцки приладжені в той спосіб, мають поруч віджибної вартости ще й знаменитий смак. Вони є незамінимою поживою для дітей. Отже не треба забувати, що пляцки і тісточка це незвичайно смачний і високо вартісний споживний середник. Велика кількість важних для орґанізму відживних складників дає можливість через це печиво заощаджувати на других споживних середниках. Тому пляцок Еткера є дешевий і здоровий. Кожна господиня повинна мати на увазі вказівки, поміщені в рецепті п. з. „Випік пляцків це радість“. Цю рецепту знайдете в новій побільшеній книжочці, яку можна набути за 50 ґрошів.

## Надіслане.

### Заклик
### до еміґрантів із Летичівщини й околиць.

Гурток еміґрантів із Летичева на Поділлі задумує видати друком історично-інформаційний Альманах про національно-політичне та культурно-господарське й просвітнє життя на Летичівщині, почавши від 1917. року.

Безпосередньою причиною нашого наміру є те, що м. Летичів і його околиці, як Межибіж, Деражня, Зіньків, Вовковинці й ін., мимо того що були впродовж цілого бурхливого часу Української Революції тереном ріжних моментів визвольної боротьби, — не мають дотепер хоч маленької сторінки в українській мемуаристиці.

Такий альманах бувби також дзеркалом подій, що мали місце на цілій Україні, і заохотивби інших до написання подібних споминів. А все те зібране разом далоб цінний матеріял до правдивого висвітлення причин, хоч хвилевої, але так болючої утрати нашої Самостійности.

Тому підписаний гурток еміґрантів закликає оцим всіх Шановних Громадян Летичівщини, як і тих, що мали змогу бути свідками подій і життя на Летичівщині в ті часи, — подати свої адреси, (або готові матеріяли) гуртові.

Зголошення і матеріяли просимо слати на руки інж. Романа Паламарчука в Городку ягайлонськім, Галичина (Польща). Всі українські часописи просимо ласкаво передрукувати цей заклик.

За ініціятивний гурток еміґрантів Летичівщини:
**Проф. Михайло Іваненко, інж. Роман Паламарчук, Михайло Гікавий, Інж. Степан Шаргун, Евген Круківський.**



За редакцію відповідає Володимир Зиблікевич.

З друкарні А. Блюя, в Перемишлі.